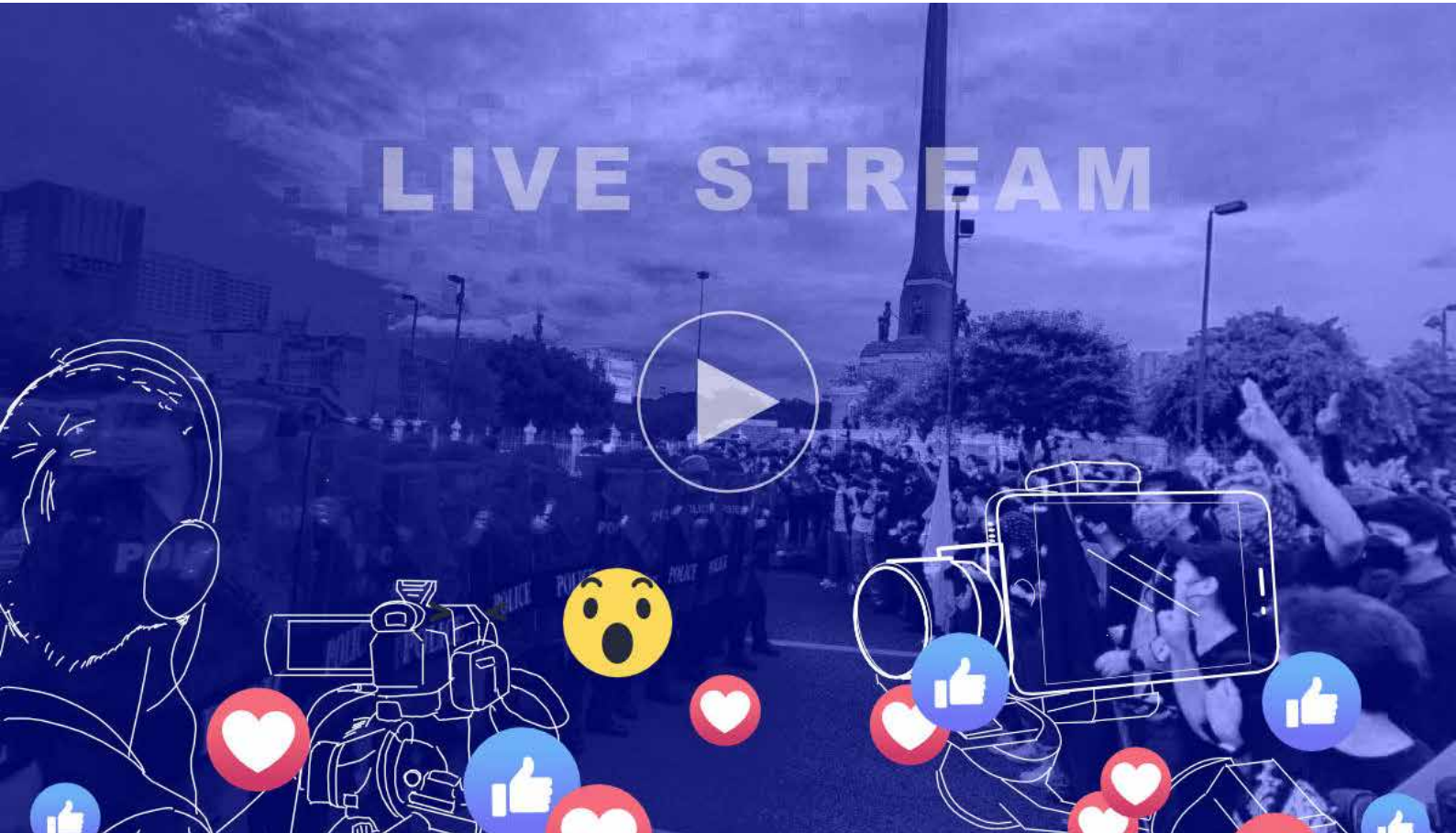

คู่มือการไลฟ์ในมือ

เรียบเรียงโดย วคินี บุญที

<https://actlab.protestista.com/guide-to-live-in-a-mob/>

“คู่มือและขั้นตอนการไลฟ์สดในที่ชุมนุมเพื่อส่งสารของผู้ชุมนุมออกไปให้ได้มากที่สุด
ในยุคสมัยที่โซเชียลมีเดียมีอิทธิพลอย่างสูง”

ปฏิเสธไม่ได้ว่าในยุคปัจจุบันที่โซเชียลมีเดียมีอิทธิพลต่อการสื่อสารอย่างมีนัยยะสำคัญ การไลฟ์ในมือถือเป็นสิ่งจำเป็นในฝั่งผู้ชุมนุม ยิ่งในสถานการณ์ที่รัฐดูแลอำนาจใช้ความรุนแรงในการสลายการชุมนุมโดยไม่คำนึงถึงหลักสากลใดๆ ในขณะที่สื่อกระแสหลักก็เข้าไม่ถึงหรือเลือกนำเสนอฝั่งเจ้าหน้าที่ด้านเดียว หรือกระทั่งไม่นำเสนอข่าวมีอบไม่ว่าด้วยเหตุผลใด การถ่ายทอดสดทำให้เห็นในจุดที่สื่อหลักเข้าไม่ถึงหรือไม่นำเสนอ ช่วยให้ประเด็นข้อเสนองานของผู้ชุมนุมหรือผู้ประท้วงเป็นที่รับรู้ต่อสาธารณะ เป็นการรายงานข้อเท็จจริงสู่สายตาสาธารณชน อย่างไรก็ตาม เช่นเดียวกับสื่อสารมวลชนโดยทั่วไป มุมมองการไลฟ์ก็ขึ้นอยู่กับทัศนคติของคนไลฟ์ด้วย ดังนั้น คู่มือนี้จึงเป็นการไลฟ์ในมือในมุมมองของผู้จัดมือ

แนวคิด

การไลฟ์สดเป็นเครื่องมือหนึ่งในการรณรงค์และสื่อสารให้คนมีทัศนคติมองในมุมผู้ชุมนุมมากขึ้น เปลี่ยนพฤติกรรมมาสนับสนุนมีอบ และเป็นเครื่องมือให้ประชาชนหรือผู้ที่ด้อยอำนาจสามารถใช้สื่อสาธารณะ เพื่อบาลานซ์สื่อหลักของรัฐได้มากขึ้น

เป้าหมาย

เป้าหมายของการไลฟ์สดในมือของทีมงานผู้จัดมีอบ จะแบ่งได้ 2 ประเด็นคือ

1. เพื่อการสื่อสาร

- เพื่อให้คนทั่วไปเข้าใจประเด็นความต้องการ เนื้อหา เป้าหมายของมีอบ
- เชิญชวน/อธิบายเหตุผลในการเข้าร่วมกับมีอบ
- รายงานสถานการณ์ปัจจุบันที่กำลังเกิดขึ้นแบบเรียลไทม์
- เพื่อให้เห็นภาพบรรยากาศที่ชุมนุมโดยรอบอย่างทั่วถึง เห็นภาพผู้เข้าร่วมหลากหลายหลายอาชีพ

2. เพื่อบันทึกเหตุการณ์

- หากเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน/การปะทะ
- ถูกตำรวจจับ
- มีบุคคลเข้ามารบกวน ปั่นป่วน

หลักการการไลฟ์สดในมือ

1. สื่อสารประเด็นและเป้าหมายของมีอบให้ชัดเจน รวมถึงถ่ายทอดบรรยากาศการชุมนุมหรือเหตุการณ์สำคัญๆ เช่น การละเมิดสิทธิจากเจ้าหน้าที่รัฐหรือเหตุการณ์ฉุกเฉิน
2. ระมัดระวังคำพูดที่นำไปสู่การสร้างความเกลียดชัง ไม่ปั่นกระแสไม่สร้างข่าวลือข่าวลวง รายงานสถานการณ์ตามความเป็นจริง
3. คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ไลฟ์และผู้เข้าร่วมชุมนุม
4. ภาพชัด มีเสียง ไม่ถ่ายสั้นหรือส่ายไปมาจนเวียนหัว เสียงชัดเจน

ขั้นตอนการไลฟ์สดในมือ

ก่อนเริ่มไลฟ์สด

ในการเตรียมตัวก่อนจะออกไปไลฟ์สดในมือจำเป็นที่จะต้องประเมินสถานการณ์ล่วงหน้าว่า มีอบจะเคลื่อนขบวนใหม่ หรือปักหลักอยู่กับที่ จะมีกิจกรรมหรือแอ็กชันอะไรบ้าง จะถูกสลายการชุมนุมไหม ต้องไลฟ์นานแค่ไหน เพื่อที่จะได้เตรียมอุปกรณ์ไปให้เหมาะสมกับสถานการณ์

1. เตรียมประเด็นที่พูดในไลฟ์ เช่น

- คนจัดมีอบคือใคร
- ข้อเรียกร้องของมีอบคืออะไร ทำไมจึงต้องมีมีอบครั้งนี้
- เตรียมข้อมูลหากเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินกับผู้ร่วมชุมนุมหรือตัวผู้ไลฟ์เอง เช่น เบอร์โทรศัพท์ทีมกฎหมาย, แผนที่การเดินทาง กลับออกจากจุดชุมนุมอย่างไรได้บ้าง เป็นต้น
- คิดแคปชั่น ซึ่งต้องเข้าใจง่าย, ระบุสถานที่จัดงานให้ชัด, ใส่แฮชแท็ก

- เตรียมคำถามหากมีการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมชุมนุม เช่น ทำไมถึงมาร่วมชุมนุม รู้สึกอย่างไรต่อการชุมนุมครั้งนี้ หรือประเด็นที่กำลังเกิดขึ้นในสังคม
- รู้จังหวะว่าเมื่อไรทำอะไร เช่น เวทีปราศรัย การเคลื่อนขบวน

2. เซตอุปกรณ์

- อินเทอร์เน็ตแบบอเนกประสงค์
 - ขาตั้ง, กันสั่น, ไมค์ หากกันสั่นหรือไมค์เป็นแบบที่ต้องเชื่อมต่อบลูทูธกับโทรศัพท์จะทำให้แบตเตอรี่โทรศัพท์หมดเร็วขึ้น และต้องเตรียมแบตเตอรี่สำรองไว้เพื่อการชาร์จกันสั่นและไมค์ด้วย
 - แบตสำรองขนาด 10,000 mAh ชาร์จโทรศัพท์ได้ 2 รอบ รวมๆ อยู่ได้ 4-5 ชม. (อันนี้สำคัญมาก ห้ามลืมเด็ดขาด)
 - เคลียร์ข้อมูลในโทรศัพท์ให้ไม่มีข้อมูลที่เจ้าหน้าที่สามารถเอาผิดเราได้
 - เปลี่ยนการปลดล็อกเข้าโทรศัพท์เป็นตัวเลขและหรือตัวอักษรเท่านั้น ห้ามใช้การปลดล็อกแบบสแกนลายนิ้วมือหรือสแกนใบหน้า เพื่อความปลอดภัยหากถูกจับกุม
 - ติดตั้งหรือเปิดใช้โลเคชันในแอป Find my phone เพื่อความปลอดภัยหากถูกเจ้าหน้าที่จับกุม
3. เตรียมมือถือสำรอง 1 เครื่อง กรณีฉุกเฉินสามารถโทรหาทีมหรือเช็คเหตุการณ์ในมุมมองอื่นนอกจากบริเวณที่เราอยู่ และกรณีที่ต้องติดต่อประสานงานกับทีม
 4. การแต่งตัว ควรสวมใส่เสื้อผ้าที่เป็นผ้าหนาดีกว่าผ้าบางเพราะสามารถช่วยลดความบาดเจ็บได้หากเกิดอุบัติเหตุ ขยายตัวดีกว่าขาสั้น รองเท้าหุ้มส้น รองเท้าผ้าใบที่วิ่งได้ อย่าลืมใส่หมวกกันน็อก
 5. เตรียมร่ม/เสื้อกันฝน, น้ำเปล่า, หน้ากากกันแก๊สน้ำตา (บางกรณีอาจต้องหาปลอกแขนสัญลักษณ์สีอมวอลชน)
 6. เตรียมความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ หากรู้สึกที่ไม่ปลอดภัยให้ถอยออกจากจุดนั้นทันที ยึดหลักปลอดภัย เตรียมทางหนีทีไล่หากถูกปิดล้อม
 7. ถ้าเป็นไปได้ควรมีบัตรดีหรือคู่หูไปด้วย เพื่อจะได้ช่วยกันประเมินสถานการณ์หน้างาน / ขับรถตามขบวน หากการชุมนุมมีการเคลื่อนขบวน เช่น Car Mob / หามุมถ่ายทสด เป็นต้น

ระหว่างไลฟ์สด

1. เข้าเฟซบุ๊ก เลือกการถ่ายทอดสด เขียนแคปชั่นที่เตรียมไว้ หันกล้องในแนวนอนตลอดระยะเวลาการถ่ายทอดสด
2. เริ่มการไลฟ์ด้วยพูดการกล่าวทักทายเช็คความชัดของเสียงและภาพ ระหว่างนี้ให้ทิมหรือบัดดี้แชร์ link การไลฟ์ไปในกลุ่มทำงานและให้ช่วยกันแชร์ หรือแชร์ในกลุ่มเครือข่าย หรือให้เพจอื่นๆ ช่วยแชร์
3. ชี้แจง มือบนี้คือมือบอะไร จัดโดยใคร ทำอะไรบ้าง ชื่อเรียกเรื่องคืออะไร
4. แพนกล้องให้ชมบรรยากาศที่เกิดขึ้น หรือขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมชุมนุม เพื่อสะท้อนความคิดความรู้สึกของคนที่อยู่ในมือบที่อาจมีทั้งเด็ก คนแก่ หรือเป็นกลุ่มย่อย
5. หากมือบมีเวทีปราศรัย เลือกมุมตั้งกล้องให้เห็นภาพรวม และโฟกัสไปที่เวที ถ้ามีผู้ปราศรัยอยู่ให้ผู้ไลฟ์จับระยะเสียงซ้อนกัน พอช่วงเวทีหรือคนไฮต์ปาร์คเจียบ เดตแอร์ ให้คนไลฟ์พูดย้ำชื่อเรียกเรื่องมือบ ย้ำสถานที่จัดมือบ ย้ำลำดับเวลากิจกรรมของมือบ เป็นต้น
6. หากมือบมีการเคลื่อนขบวนให้เลือกมุมที่เป็นการติดตามไปกับขบวน และเปลี่ยนมุมให้เห็นภาพรวม (ภาพมุมสูง)

(ภาพตัวอย่างจาก เพจ ดาวดิน สามัญชน)

7. หากเกิดเหตุการณ์การปะทะ ให้เลือกมุด้านหลังแนวปะทะ หรือระหว่างทั้ง 2 ฝ่าย แต่มีข้อควรระวังคือ อาจโดนลูกหลง ให้ผู้ไลฟ์ประเมินสถานการณ์ความพร้อมรับความเสี่ยงของตัวเอง หากรู้สึกไม่ปลอดภัยให้ถอยออกจากจุดปะทะ และเลือกมุมที่รู้สึกปลอดภัยแต่ยังสามารถถ่ายทอดสดสถานการณ์ได้อยู่ และคอยรายงาน/อธิบายว่าเกิดอะไรขึ้น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม
8. ตอบคำถามคอมเมนต์ที่สำคัญๆ เช่น งานจัดที่ไหน ภาพไม่ดี เสียงกระตุก บรรยากาศงานตอนนี้เป็นยังไง เป็นต้น
9. เช็กเปอร์เซ็นต์แบตเตอรี่โทรศัพท์อยู่ตลอด
10. หากสัญญาณอินเทอร์เน็ตติดขัดเพราะในบริเวณนั้นมีการใช้สัญญาณจำนวนมากให้เปลี่ยนช่องสัญญาณจาก 5G เป็น 4G หรือจาก 4G เป็น 3G แต่หากยังไม่ดีขึ้นให้ลองใช้สัญญาณจากร้านหรือบริเวณที่อยู่ใกล้ๆ
11. หากผู้ไลฟ์ถูกคุกคาม/ถูกจับ
 - ยึดหลักความปลอดภัย เพราะหากเราถูกจับจะไม่สามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดสดสถานการณ์ต่อไปได้
 - เสรจจากกับเจ้าหน้าที่ ยืนยันว่าเรากำลังทำหน้าที่สื่อ หากเจ้าหน้าที่มีท่าทีไม่ดีให้รีบถอยออกจากบริเวณนั้น

- ถ้างอยออกไม่ทัน ให้รีบรายงานในไลฟ์ว่าเราถูกจับจุดไหน ถูกจับก็คน เจ้าหน้าที่ชื่ออะไร
- ถ้าเป็นไปได้ไม่ควรให้ถูกยึดมือถือ ยืนยันหลักกฎหมายว่าเจ้าหน้าที่ไม่มีสิทธิยึดสิ่งของ แต่หากถูกยึดให้ใช้โทรศัพท์สำรองโทรหาทีมงาน
- ทีมงานให้ติดตามผู้ไลฟ์โดยใช้โปรแกรม Find my phone ว่าเจ้าหน้าที่นำตัวไปที่ไหน และติดต่อทีมกฎหมาย

หลังการจบไลฟ์สด

1. ก่อนจะปิดการไลฟ์สดให้พูดเชิญชวนคนดูให้ติดตาม กดไลค์กดแชร์เพจ
2. อย่าลืมกดไลฟ์แชร์ไว้หน้าฟีดของเพจ
3. สำนวความเห็นในคอมเมนต์ เพื่อหากมีข้อเสนอ ข้อปรับปรุง ประเด็นที่น่าสนใจ เราจะได้กลับมาแก้ไข
4. เช็กจำนวนผู้เข้าชม การแชร์ เพื่อเช็กเรตติ้งการเข้าถึงว่ากระจายไปได้กว้างแค่ไหน กลุ่มคนที่เข้ามาดูช่วงอายุเท่าไร อยู่จังหวัดไหน เพื่อที่เราจะได้ทำงาน/content ได้ตรง
5. ตอบคอมเมนต์ที่น่าสนใจ
6. รีวิววิดีโอที่ไลฟ์สดอีกครั้งเพื่อหาประเด็นในการมาสื่อสารต่อ เช่น ภาพเจ้าหน้าที่ใช้ความรุนแรงเกินกว่าเหตุ หรือเก็บประเด็นน่าสนใจช่วงสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมชุมนุม เป็นต้น

ข้อควรระวังในการไลฟ์

1. ไม่ควรพูดแทรกหากยังมีการปราศรัยหรือกิจกรรม (อาจพูดอธิบายว่ากิจกรรมอะไรก่อนก็ได้)
2. ไม่ถ่ายเจาะหน้าผู้ชุมนุม เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มอนิเตอร์อยู่สามารถติดตามตัวได้ง่าย และไม่ละเมิดสิทธิของผู้ชุมนุม หากมีการสัมภาษณ์ต้องขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนทุกครั้ง

ตัวอย่างการไลฟ์

การไลฟ์สดที่ดี : <https://fb.watch/7YibD13au/> ทะลุฟ้าไลฟ์สดมีอบวันที่ 7 กันยายน 2564

การไลฟ์สดที่อาจจะปรับให้ดีขึ้น : <https://www.facebook.com/thalufah/videos/4269589816396727/>
ไลฟ์กิจกรรมวันศุกร์ ลูกไล่เผด็จการ เพงทะลุฟ้า วันที่ 2 ก.ค. 2564

ขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์: นิตกร คำชู, ศราวุทธิ์ ตั้งประเสริฐ, ทวีศักดิ์ เกิดโสภา

หมายเหตุ: งานชิ้นนี้เป็นหนึ่งในผลงานจากโครงการสกัดความรู้การเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยในไทย จัดโดย Act Lab เมื่อ ส.ค.-ก.ย. 2654 โดยมุ่งหวังว่าผลงานชุดนี้จะเป็นฐานข้อมูลให้กับขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยในไทยต่อไป